

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

چشم انداز ، نظام نامه

و

نقشه راه HSE

جمهوری اسلامی ایران
وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

HSE-M-001/00

صفحه ۱ از ۳۷

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

❖ تهیه شده در :

اداره کل امور پشتیبانی و رفاهی - اداره HSE

❖ تالیف ، ترجمه و تدوین :

سروش عشقی

مشاور HSE

❖ با نظارت و هماهنگی:

دکتر مصطفی پریدار

قائم مقام معاونت توسعه مدیریت و منابع و مدیرکل امور پشتیبانی و رفاهی

❖ و با تشکر از :

سرکارخانم گل زمان اوجانی - رئیس اداره HSE
و مصطفی هادی - رئیس گروه تحقیق، توسعه و امور دانشگاهها

یادآوری: در تهیه این مدرک از مراجع ذیل استفاده شده است:

۱- سری ارزیابی مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای OHSAS18001:2007

۲- استاندارد مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای ISO45001:2018

۳- استاندارد مدیریت محیط زیست ISO14001:2015

۴- مدل HSE-OGP

توزیع مدارک

ردیف	واحد های سازمانی	اطلاع	اجرا
۱	دفتر وزیر		
۲	دفتر مشاور عالی وزیر		
۳	مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی		
۴	معاون توسعه مدیریت و منابع		
۵	معاون آموزشی		
۶	معاون امور اجتماعی		
۷	معاون وزیر و ریاست سازمان غذا و دارو		
۸	معاون تحقیقات و فن آوری		
۹	معاون درمان		
۱۰	معاون بهداشت		
۱۱	معاون حقوقی و امور مجلس		
۱۲	معاون فرهنگی ، دانشجویی		
۱۳	معاون برنامه ریزی راهبردی و هماهنگی		
۱۴	مشاور وزیر و رئیس مرکز روابط عمومی و اطلاع رسانی		
۱۵	مشاور وزیر و مدیرکل دفتر بازرسی و ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات		
۱۶	رئیس مرکز حراست		
۱۷	مشاور وزیر در امر برنامه و بودجه و دبیر مجامع شوراها و هیاتهای امناء		
۱۸	مشاور وزیر در مشارکتهای اقتصادی		
۱۹	مشاور وزیر در امور توانبخشی		
۲۰	مشاور وزیر در امور بین الملل		
۲۱	قائم مقام وزیر در امور بین الملل		
۲۲	سرپرست دفتر هماهنگی هیات های رسیدگی به تخلفات اداری		
۲۳	دفتر امور فناوری اطلاعات		
۲۴	کلیه دفاتر، ادارات ، ادارات کل		
۲۵	سازمان اورژانس کشور		
۲۶	سازمان غذا و دارو		
۲۷	سازمان انتقال خون		
۲۸	انستیتو پاستور		
۲۹	دانشگاههای علوم پزشکی و زیرمجموعه تبعه		

فهرست مطالب

شماره صفحه	عنوان
۳.....	جدول ثبت تغییرات
۴.....	جدول توزیع مدارک
۵.....	فهرست
۵.....	پیشگفتار
۶.....	موضوع و دامنه کاربرد
۹.....	رهبری و تعهد
۹.....	چشم انداز HSE
۹.....	ماموریت سازمانی HSE
۱۰.....	خط مشی HSE
۱۱.....	شناسایی نیازها و انتظارات ذینفعان
۱۳.....	اهداف استراتژیک HSE و برنامه های دستیابی
۱۴.....	ساختار سازمانی HSE و مسئولیتها
۱۵.....	نماینده مدیریت در HSE
۱۵.....	منابع
۱۶.....	شایستگی ، صلاحیت ، آموزش و فرهنگ سازی HSE
۱۷.....	ارتباطات، مشارکت و مشاوره
۱۹.....	مستندسازی و کنترل مستندات
۱۹.....	کنترل عملیات و مدیریت HSE پیمانکاران
۲۰.....	آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری
۲۱.....	شناسایی خطرات، ارزیابی و مدیریت ریسک
۲۳.....	شناسایی و بازنگری الزامات قانونی و سایر الزامات
۲۳.....	معیارهای عملکرد HSE
۲۳.....	یکپارچگی سرمایه
۲۴.....	مدیریت تغییر در HSE
۲۶.....	مدیریت دانش سازمانی HSE
۲۶.....	پایش و ارزیابی عملکرد HSE
۲۸.....	عدم انطباق و اقدام اصلاحی
۲۹.....	تجزیه و تحلیل و گزارش رویدادها
۲۹.....	سوابق HSE
۳۰.....	ممیزی داخلی HSE
۳۰.....	بازنگری مدیریت HSE
۳۵.....	فلوچارت مدیریت HSE
۳۶.....	فلوچارت مدیریت واکنش در شرایط اضطراری
۳۷.....	نقشه راه HSE
۳۸.....	پیوست

اهمیت مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

برای نیل به مقاصد و اهداف عالی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ضروری است مدیران، کارکنان، دانشجویان، مراجعہ کنندگان و سایر ذینفعان از ایمنی و سلامت کافی در محیط کار برخوردار باشند تا بتوانند مجموعه وزارتخانه را برای تحقق چشم انداز و انجام رسالت و مأموریت سازمانی خود یاری نمایند.

در این راستا، با سیاست گذاری که با صلاحدید مقام محترم وزارت - جناب آقای دکتر قاضی زاده هاشمی - ، دستور جناب آقای دکتر صدرالسادات- معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی و پیگیری جناب آقای دکتر پریدار- قائم مقام معاون توسعه و مدیرکل امور پشتیبانی و رفاهی- انجام گردید، اداره بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE) در ساختار سازمانی معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی تشکیل شد تا با در نظر گرفتن الزامات استانداردهای ISO14001:2015 (استاندارد مدیریت محیط زیست) و ISO45001:2018 (استاندارد مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه ای) بر مبنای مدل چرخه مدیریتی پروفیسور دمینگ (PDCA) طرحریزی ، اجرا، پایش و انجام اقدامات پیشگیرانه و اصلاحی، وضعیت بهداشت، ایمنی و محیط زیست ستاد مرکزی را مدیریت نموده و پس از ابلاغ نظام نامه HSE به زیرمجموعه ، ساختار مشابهی در سازمانها، دانشگاههای علوم پزشکی، بیمارستانها و سایر مراکز وزارتخانه ایجاد گردد.

با استقرار و توسعه سیستم مدیریت HSE در مجموعه بزرگ وزارت بهداشت اهداف ذیل را پیگیری می کنیم :

- ❖ خطرات ایمنی و بهداشت حرفه ای و جنبه های محیط زیستی ناشی از فرآیندها و فعالیت های محیط های کاری وزارتخانه و زیر مجموعه ها شناسایی، ارزیابی و تحت کنترل قرار گیرند.
- ❖ با آموزش ، جلب مشارکت و فرهنگ سازی HSE ، آگاهی و توانمندی پرسنل نسبت به موضوعات بهداشتی، ایمنی و محیط زیستی افزایش یافته، رفتارهای نایمن و غیر بهداشتی اصلاح شوند و اعتلای فرهنگ سازمانی صورت گیرد.
- ❖ با اقدامات پیشگیرانه از بروز حوادث و شبه حوادث ناشی از کار جلوگیری شده و پرسنل آمادگی لازم را جهت واکنش در شرایط اضطراری و بحرانی کسب نمایند.
- ❖ سلامتی پرسنل پایش گردیده و با بهبود محیط کار، بهبود وضعیت تغذیه ، آموزش و مراقبتهای لازم ، سلامتی پرسنل حفظ و ارتقاء یابد.
- ❖ تعلق خاطر سازمانی و بهره وری کاری افزایش یابد.
- ❖ ستاد مرکزی و سازمانهای زیر مجموعه ، گواهینامه های بین المللی استقرار سیستم مدیریتی HSE را دریافت نمایند.
- ❖ دانشگاههای علوم پزشکی با شرکت در ممیزی رنکینگ بین المللی و کسب گرید مناسب ، شرایط را برای جذب دانشجویان خارجی فراهم نمایند.
- ❖ بیمارستانها با بهبود شاخص های اعتباری بخشی بین المللی و کسب گواهینامه های مدیریتی HSE به جذب بیماران خارجی اهتمام ورزند.

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۱- موضوع و دامنه کاربرد

این سند سیاست ها و برنامه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را در خصوص سیستم مدیریت HSE به عنوان بخشی از سیستم مدیریت تشریح می نماید و شامل اهداف و مقاصد برنامه ریزی شده HSE آن برای انجام فعالیت ها می باشد.

این سند کلیه فعالیت های مرتبط با HSE را در ستاد مرکزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، سازمانهای زیر مجموعه ، دانشگاههای علوم پزشکی (شامل ستاد، دانشکده ها ، خوابگاههای دانشجویی، مراکز تحقیقاتی و پژوهشی ، آزمایشگاهها ، بیمارستانها ، شبکه های بهداشت و درمان ، مراکز بهداشتی- درمانی و خانه های بهداشت و ...) پوشش می دهد و فعالیت هایی نظیر آموزش، بازرسی ، ممیزی داخلی و ... را با استناد به روش های مرتبط مشخص می نماید. بدیهی است این نظام نامه به همراه الزامات بالادستی و قانونی و استانداردهای بین المللی در فعالیت های مؤثر بر بهداشت، ایمنی و محیط زیست اعمال می شود.

این نظام نامه به منزله چارچوب HSE-MS در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد و مرجعی است برای اطمینان از کفایت اقدامات HSE وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در ارائه فعالیت و خدمات خود.

۲- اصول حاکم و استراتژی ها

اصول حاکم بر این نظام نامه به گونه ای تدوین شده است که نیازها ، خواسته ها و الزامات سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و زیرمجموعه های تحت پوشش را با مدل چرخه پروفیسور دمینگ (PDCA) تأمین نموده و می تواند بعنوان مرجع راهنما برای مدیران ، روسا ، کارشناسان ، پرسنل، مشاوران ، پیمانکاران و ممیزانی که قصد ارزیابی سیستم مدیریت HSE را دارند، مورد استفاده قرار گیرد.

مدل شماتیک اصول حاکم بر سیستم مدیریت HSE وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در ذیل آورده شده که تعامل کلیه عناصر، تحت پوشش رهبری و تعهد مدیریت ارشد وزارتخانه قرار گرفته است.

عناصر HSE-MS	شرح و توصیف
۱- رهبری و تعهد	فرهنگ حاکم بر وزارتخانه و تعهد کلیه افراد از بالاترین رده مدیریت تا پایین ترین سطح، موفقیت این سیستم را بیان می نماید.
۲- خط مشی و اهداف استراتژیک HSE	مقاصد، اصول عملکرد و تلاش یکپارچه در ارتباط با بهداشت، ایمنی و محیط زیست را مشخص می نماید.
۳- سازماندهی، منابع و مستندسازی	سازماندهی کارکنان و نحوه تخصیص و مدیریت منابع (اعم از مالی و زیرساختی) و مستندسازی به منظور عملکرد دقیق سیستم را بیان می نماید.
۴- ارزیابی و مدیریت ریسک HSE	شناسایی خطرات ایمنی و بهداشتی و حنبه های محیط زیستی و ارزیابی ریسک های HSE در فعالیت های خدماتی، توسعه ای، آموزشی و مدیریت اقدامات کنترل و کاهش ریسک را بیان می نماید.
۵- طرح ریزی	برنامه ریزی برای هدایت و اجراء فرآیندها و فعالیت های کاری، شامل طرحریزی تغییرات و واکنش در شرایط اضطراری در این بخش مورد بررسی قرار می گیرد.
۶- اجرا و پایش	اجراء و پایش فعالیت ها و چگونگی اعمال اقدامات اصلاحی در مواقع لزوم در این گام ارائه می گردد.
۷- ممیزی و بازنگری	ارزیابی دوره ای سیستم مدیریت HSE، اثربخشی و تناسب اصولی آن در این عنصر تحلیل می گردد.

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۱-۲- عناصر سیستم مدیریت HSE

۱-۱-۲- رهبری و تعهد

مدیریت ارشد از وجود و کیفیت منابع مورد نیاز متعهد شده خویش که در راستای استقرار ، اجرا ، توسعه ، و نگهداری سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست (HSE) و دستیابی به خط مشی و اهداف استراتژیک آن در نظر گرفته شده، اطمینان یابد.
بر اساس:

- اعتقاد به خواسته های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای بهبود عملکرد HSE

- ایجاد انگیزه برای بهبود عملکرد HSE.

- پذیرش مسئولیت فردی و پاسخگویی برای عملکرد HSE.

- مشارکت در تمام سطوح جهت توسعه سیستم مدیریت HSE.

- تعهد به سیستم مدیریت اثربخش HSE

❖ نشانه های تعهد مدیریت ارشد به سیستم مدیریت HSE شامل موارد زیر است:

- تخصیص منابع مورد نیاز مانند بودجه، زمان، نیروی انسانی، تجهیزات ، زیرساخت و ... به موضوعات HSE .

- در نظر گرفتن ملاحظات HSE در جلسات و تصمیم گیری های مدیریتی .

- مشارکت فعال در فعالیت های مربوط به HSE و بررسی های مربوط به آنها

- قدردانی از کمیته ها و افراد اجرایی پروژه های HSE و به رسمیت شناختن موضوعات پس از دستیابی به اهداف HSE.

- تشویق کارکنان برای ارائه پیشنهادهای سازنده در زمینه معیارهای بهبود بهداشت، ایمنی و محیط زیست.

- مشارکت و ارزش نهادن به نوآوری هایی که در داخل یا خارج وزارتخانه در زمینه موضوعات HSE حاصل گردیده است.

۱-۱-۲- چشم انداز HSE

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان متولی حفظ و ارتقاء سلامت هموطنان عزیز ، الگوی وزارتخانه ها و سازمانها در توسعه، حمایت و ارتقاء دهنده سلامت، ایمنی و محیط زیست محیط کار کشور خواهد بود.

۲-۱-۲- مأموریت سازمانی HSE

ارتقاء وضعیت ایمنی ، بهداشت و محیط زیست وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و زیرمجموعه از طریق تعیین اهداف و برنامه های سالیانه، شناسایی، ارزیابی و مدیریت ریسک، نظارت عالیه، نیازسنجی آموزشی، فرهنگ سازی و اطلاع رسانی، مشارکت کارکنان، ارزیابی و ممیزی عملکرد HSE سازمانها و دانشگاههای علوم پزشکی، پیمانها و طرح های تابعه.

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۲-۱-۱-۳- خط مشی HSE

مقاصد، اصول کاری و آرمان های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را در خصوص بهداشت، ایمنی و محیط زیست و همچنین هدف از بهبود عملکرد بهداشت، ایمنی و محیط زیست را بیان می کند.

رئوس خط مشی سیستم مدیریت HSE به شرح ذیل تدوین گردیده و به کلیه سازمانها، دانشگاههای علوم پزشکی، پرسنل و ذینفعان ارسال گردیده است:

❖ استقرار، اجرا، توسعه، نگهداری و بهبود مداوم الزامات مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در فرآیندها، فعالیت ها، اماکن و خدمات.

❖ شناسایی، دستیابی و تبعیت از قوانین، الزامات و مقررات ملی و بین المللی بهداشت، ایمنی و محیط زیست و پاسخگویی نسبت به اجرای بهینه و صحیح آنها.

❖ تخصیص منابع مالی، انسانی و زیرساختی مورد نیاز جهت استقرار اثر بخش، کارآمد و پایدار سیستم مدیریت HSE.

❖ شناسایی خطرات ایمنی و بهداشتی و جنبه های محیط زیستی، ارزیابی و مدیریت ریسک ها تا حد قابل قبول و در هر شرایطی که این عوامل به صورت بالقوه در وضعیت های عادی و اضطراری احتمال ایجاد آسیب، جراحت یا بیماری را داشته و یا دارای اثرات نامطلوب زیست محیطی باشند.

❖ حفاظت و استفاده بهینه و پایدار از منابع و انرژی و به حداقل رساندن اتلاف منابع و ضایعات.

❖ انتخاب، ارزیابی عملکرد و حصول اطمینان از فعالیت های پیمانکاران منطبق بر الزامات مدیریت HSE.

❖ آموزش و ارتقاء سطح فرهنگ HSE و تدارک فضای ارتباطی مناسب و سازنده بین معاونین، مدیران، کارکنان، پیمانکاران و ذینفعان.

❖ ارتقاء سطح مشارکت معاونین، مدیران، کارکنان، پیمانکاران و سایر طرفهای ذینفع وزارتخانه و زیرمجموعه در موضوعات HSE

❖ شناسایی، درک انتظارات و مشارکت دادن ذینفعان وزارتخانه و زیرمجموعه در راستای ارائه پیشنهادات و بهبود مداوم مدیریت HSE.

❖ مدیریت دانش با تبیین برنامه های پژوهشی، آموزشی و بهره گیری از فناوری های پیشرفته و متناسب با الزامات مدیریت HSE

❖ همکاری و هماهنگی با سایر ارگانهای شهری و استانی در هنگام بروز شرایط اضطراری و بحرانی

❖ اعمال مدیریت تغییر و ارزیابی و بازنگری سیستم مدیریت HSE

❖ بهبود مداوم سیستم مدیریت HSE

۴-۱-۱-۲- شناسایی نیازها و انتظارات ذینفعان و تعیین فرصتها و تهدیدهای ناشی از آنها

ذینفع	نیازها و انتظارات	فرصتها	ریسک	تهدیدها	اقدامات / برنامه های اجرایی مرتبط
کارکنان	محیط کاری ایمن و بهداشتی آموزش و اطلاع رسانی مشارکت در شناسایی خطرات و جنبه ها مدیریت بحران و شرایط اضطراری سرویسهای ایاب و ذهاب ایمن نظرسنجی از کارکنان غذای سالم	روحیه کار تیمی	بیماری حوادث ناشی از کار غیبت از کار نارضایتی شغلی کاهش انگیزه کاری کاهش بهره وری خرابکاری	افزایش هزینه ها خدشه دار شدن اعتبار اجتماعی وزارتخانه جرایم قانونی	توسعه مدیریت HSE توسعه نظام مشارکت و پیشنهادات نظام پاداش بهبود بازرسی ها و کنترل های ایمنی مدیریت بحران یکپارچه نظام نظرسنجی از کارکنان بهبود وضعیت تغذیه
مدیران	اطمینان از محیط کاری ایمن تامین و تخصیص منابع کافی سرویسهای ایاب و ذهاب ایمن	الزام بالادستی	عدم آگاهی از لزوم توسعه HSE عدم تخصیص منابع کافی عدم حمایت عملی		تخصیص ردیف بودجه HSE اصلاح ساختار سازمانی آموزش های VIP مدیریتی
تامین کنندگان و پیمانکاران	شفافیت در اسناد HSE مناقصه محیط کاری ایمن و بهداشتی آموزش و اطلاع رسانی مشارکت در شناسایی خطرات و جنبه ها	دانش فنی تجربه کاری بالا	عدم وجود مکانیزم ارزیابی و انتخاب عدم انتخاب پیمانکار ذیصلاح عدم ارائه HSE PLAN عدم نظارت بر عملکرد HSE	شکایات قراردادی افزایش حوادث و بیماری افزایش هزینه ها آسیب دیدن اعتبار اجتماعی وزارتخانه	تدوین سیستم ارزیابی و انتخاب پیمانکار از منظر HSE بهبود قراردادها مکانیزم مدیریت HSE پیمانکاران بهبود ارتباطات و مشارکت مکانیزم جرایم و پاداش HSE
ارباب رجوع	محیط کاری ایمن و بهداشتی آموزش و اطلاع رسانی نظرسنجی	---	عدم آگاهی از شرایط ایمنی و بهداشتی عدم وجود تابلوهای راهنما و هشداردهنده بروز حادثه	شکایت ارباب رجوع پرداخت غرامت آسیب دیدن اعتبار اجتماعی وزارتخانه	بهبود علائم راهنما و هشداردهنده مکانیزم ایمنی میهمانان و ارباب رجوع
دانشجویان دانشگاههای علوم پزشکی	محیط آموزشی و خولبگاهی ایمن و بهداشتی آموزش و اطلاع رسانی ریسک ها مشارکت در شناسایی خطرات و جنبه ها	یادگیرنده بودن دانشجویان	عدم مشارکت دانشجویان عدم آموزش و اطلاع رسانی	انصراف از تحصیل شکایت غرامت و جرایم	توسعه مدیریت HSE تخصیص واحدهای درسی HSE آموزش و اطلاع رسانی

نظرسنجی از دانشجویان	افت پذیرش دانشجویان داخلی و خارجی کاهش درآمد از دانشجویان خارجی	بیماری بروز حادثه		مدیریت بحران و شرایط اضطراری غذای سالم سرویسهای ایاب و ذهاب ایمن	
عقد قرارداد با مرکز بهداشت جهت انجام طب کار ارائه گزارشات کنترل عوامل زیان آور اقدامات اصلاحی مناسب بهبود وضع تغذیه پرسنل	---	عدم انجام معاینات عدم اندازه گیری عوامل زیان آور عدم استفاده از PPE	---	انجام معاینات طب کار اندازه گیری عوامل زیان آور تغذیه مناسب ارائه گزارشات دوره ای	مرکز سلامت محیط و کار دفتر بهبود تغذیه
بروزرسانی قوانین و مقررات پایبندی به الزامات ، قوانین و مقررات محیط زیستی انجام اقدامات کنترلی ارائه گزارش های واقعی اطلاع رسانی به جامعه در خصوص اقدامات کنترلی	جرایم ایجاد اختلال در روند فعالیت ها تهیه برنامه های رسانه ای غیرمسئولانه نارضایتی و شکایت مردم آسیب دیدن اعتبار اجتماعی وزارتخانه	تغییر در قوانین و مقررات عدم بروزرسانی قوانین و مقررات تغییر مدیران و کارشناسان نظارت های سلیقه ای ...	استقرار HSE ارتباط اثربخش با سازمان سیستم پایش و کنترل در مبانی تولید پسماند	عمل به قوانین و مقررات محیط زیستی) از جمله مدیریت آلودگی هوا ، مدیریت پسماند و زباله ، مدیریت فاضلاب) ارائه گزارش های دوره ای	سازمان محیط زیست
استقرار سیستم مدیریت منابع و انرژی (ISO50001) (کاهش مصرف برق و گاز افزایش نقدینگی	افزایش هزینه مصرف برق و گاز قطع برق و گاز	افزایش مصرف برق و گاز عدم پرداخت به موقع قبض	---	مصرف بهینه پرداخت به موقع	شرکت توزیع برق آگاز
استقرار سیستم مدیریت منابع و انرژی (ISO50001) (تصفیه آب و استفاده مجدد از آن مکانیزه کردن مصرف آب سیستم های کنترلی	بحران آب کاهش منابع آبی افزایش هزینه مصرف آب آلودگی آب و خاک	استفاده از آب برای مصارف غیرضروری عدم تصفیه و بازیافت آب افزایش مصرف آب	---	مصرف بهینه پرداخت به موقع	سازمان آب
بهبود نقدینگی بهبود سیستم پرداخت حقوق و دستمزد بهبود وضعیت ایمنی ایمن سازی محیط کار و تجهیزات	معرفی به دادگاه جرایم آسیب دیدن اعتبار اجتماعی وزارتخانه	شکایت کارگران عدم کنترل حوادث عدم ایمن سازی محیط کار و تجهیزات	پرداخت به موقع حقوق و دستمزد ارسال ماهانه لیست بیمه نظارت اثربخش واحد HSE	پرداخت به موقع حقوق و دستمزد ارسال به موقع لیست بیمه کاهش حوادث رعایت ایمنی کار گزارش به موقع حوادث	اداره کار

بهبود نظارت HSE بر فعالیتها و فرآیندها		عدم استفاده از PPE			
بهبود سیستم ارزیابی و انتخاب بازنگری و بهبود الزامات قراردادها آموزش و اطلاع رسانی خطرات اعمال جرایم عدول از قرارداد بکارگیری سیستم GPS برای ردیابی و کنترل چبران خسارتهای احتمالی	تصادف از دست دادن پرسنل غرامت و دیه	عدم انتخاب شرکت واجد صلاحیت عدم داشتن معاینه فنی خودروها عدم استفاده از راننده مناسب عدم داشتن سیستم گرمایش و سرمایش مناسب عدم داشتن صندلی های مناسب	تجربه کاری سابقه همکاری	برنامه ریزی مناسب پرداخت به موقع	شرکت تامین ایاب و ذهاب
اقدام جهت شناسایی و رفع عوامل آلاینده محیط زیست	نارضایتی و شکایت مردم جرایم محیط زیستی آسیب دیدن اعتبار اجتماعی وزارتخانه	انتشار مواد شیمیایی و میکروبی به آب و خاک و هوا انتشار زباله های بهداشتی و عفونی	محیط زندگی سالم و ایمن	به حداقل رساندن آلودگی	جامعه (آلودگی خاک و آب و هوا)
					سایر ذینفعان

۲-۱-۱-۵-اهداف استراتژیک HSE

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با توجه به تجزیه و تحلیل نقاط ضعف، قوت، فرصت ها و تهدیدها، اهداف کلان خود را بر اساس روش اجرایی اهداف و برنامه های استراتژیک با کد مدرک HSE-PR-004، به صورت واقع گرایانه مطابق ذیل تعیین نموده است:

- ❖ استقرار و توسعه سامانه مدیریت HSE در ستاد مرکزی، سازمانها، دانشگاهها و بیمارستانها
- ❖ شناسایی و ارزیابی، حذف یا کاهش ریسکها تا سطح قابل قبول
- ❖ بهبود دقت و شفافیت در گزارش دهی رویدادها (حوادث و شبه حوادث)
- ❖ طراحی و پیاده سازی سیستم مدیریت HSE پیمانکاران
- ❖ تشکیل سامانه یکپارچه مدیریت بحران و واکنش در شرایط اضطراری
- ❖ ارتقاء سطح ایمنی، بهداشت و محیط زیست اماکن و ابنیه، تجهیزات در ستاد مرکزی، سازمانها، دانشگاهها و بیمارستانها
- ❖ حفظ و ارتقاء سلامت کارکنان
- ❖ ارتقاء فرهنگ HSE

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۲-۱-۱-۶- برنامه ریزی تحقق اهداف استراتژیک HSE

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و زیر مجموعه پس از اولویت بندی اهداف استراتژیک HSE در کمیته راهبری مدیریت HSE برنامه های مدونی را طبق فرم اهداف و برنامه های استراتژیک با کد مدرک HSE-FO-007، برنامه های مدونی را جهت دستیابی به اهداف مورد نظر وزارتخانه در خصوص بهداشت، ایمنی و محیط زیست تدوین نموده است. جهت دستیابی به اهداف مورد نظر در خصوص بهداشت، ایمنی و محیط زیست تدوین نماید. برنامه ریزی اقدامات دستیابی به اهداف (Action Plan) باید در برگیرنده الزامات ذیل باشد:

- ❖ نوع فعالیت و اقدام
- ❖ منابع موردنیاز شامل منابع انسانی ، مالی و زیرساختی
- ❖ مسئول انجام کار شامل اقدام کننده و ناظر
- ❖ زمان شروع و پایان انجام اقدامات
- ❖ ارزیابی نتیجه اثربخشی اقدامات

۲-۲- ساختار سازمانی ، مسئولیت ها و منابع

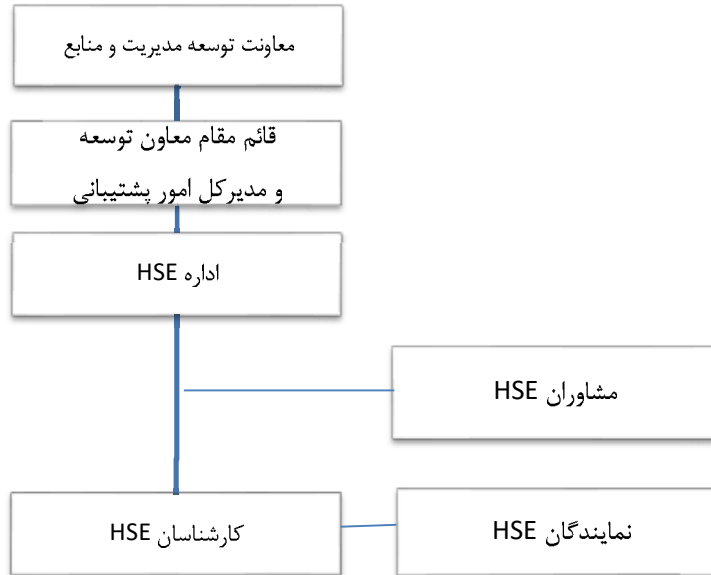
۲-۲-۱- ساختار سازمانی ، مسئولیت ها

اجرای موفقیت آمیز الزامات و انتظارات سیستم مدیریت HSE به عنوان یک مسئولیت در طول عمر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مطرح می باشد و این موفقیت نیازمند مشارکت فعال تمامی سطوح مدیریتی می باشد که هنگام طرح ساختار سازمانی و چگونگی تخصیص منابع مد نظر قرار می گیرد. برخی از عناوین مورد نظر در این زمینه عبارتند از :

- تخصیص منابع و نیروی انسانی مناسب برای استقرار و توسعه سیستم مدیریت HSE که شامل درون سازمانی (مدیر و کارشناسان HSE) و برون سازمانی (مشاور، مدرس و ممیز HSE) می باشد.
- حصول اطمینان از تطابق هر اقدام با خط مشی HSE قبل از اجرا
- کسب اطلاعات مرتبط با موضوعات HSE
- شناسایی و ثبت فرصت ها و اقدامات اصلاحی به منظور بهبود عملکرد HSE
- ارائه پیشنهادات و ایجاد ساز و کارهای لازم برای بهبود مداوم
- کنترل فعالیت ها هنگام انجام اقدامات اصلاحی
- کنترل شرایط اضطراری.

ستاد مرکزی وزارتخانه با بهره گیری از یک ساختار اجرایی مناسب اقدام به طراحی نمودار سازمانی HSE به شرح ذیل نموده است تا اختیارات، وظایف و روابط بین بخشی مورد نیاز برای سیستم مدیریت HSE مشخص گردد

- ❖ سازمانها و دانشگاههای زیر مجموعه هم نسبت به ایجاد ساختار سازمانی مشابه اقدام می نمایند.

۲-۲-۲- نماینده مدیریت در HSE

معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به منظور ایجاد هماهنگی در اجرا و نگهداری سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست، قائم مقام معاون توسعه و مدیرکل امور پشتیبانی و رفاهی را به عنوان نماینده مدیریت در HSE انتخاب نموده است و حکم آن صادر و به وی ابلاغ گردیده است. شخص انتخابی دارای اختیار و مسئولیت است و در زمینه بهداشت، ایمنی و محیط زیست به مدیریت ارشد وزارتخانه پاسخگو می باشد.

❖ روسا و مدیران سازمانها و دانشگاههای زیر مجموعه هم نسبت به تعیین یکی از مدیران به عنوان نماینده مدیریت در HSE اقدام و منابع و اختیارات کافی را تفویض می نمایند.

۲-۲-۳- منابع

مدیریت ارشد برای اطمینان از عملکرد مؤثر سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست، منابع کافی را به این امر اختصاص داده است. تخصیص منابع باید بعنوان بخشی از راهبری و بازنگری سیستم مدیریت HSE، مدیریت ریسک و مدیریت تغییر به طور منظم بازنگری شود. برخی از موضوعات مشمول این بخش عبارتند از:

- ❖ منابع انسانی
- ❖ منابع مالی
- ❖ زیرساختارها (مانند فضای کاری مناسب)
- ❖ تجهیزات و تسهیلات
- ❖ خدمات پشتیبانی
- ❖ تعیین بودجه لازم

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ درج مطالب HSE در بوردها، سایت ها و شبکه های داخلی و مجازی وزارتخانه و زیرمجموعه
- ❖ ارسال پیامک های ایمنی و بهداشتی
- ❖ آموزش چهره به چهره
- ❖ ...

۲-۲-۵- ارتباطات ، مشارکت و مشاوره

مطابق روش اجرایی ارتباطات ، مشارکت و مشاوره با کد مدرک HSE-PR-008 فرآیندهای ارتباطی با طرفهای ذینفع درون سازمانی و بیرون سازمانی را در خصوص مسایل و موضوعات بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی را توصیف می نماید.

۱-۲-۲-۵- برخی موضوعات ارتباطات درون سازمانی:

- ❖ اطلاع رسانی در خصوص خطمشی و اهداف
- ❖ بازرسی و پایش روتین واحدهای سازمانی
- ❖ بازرسی اداره HSE بعد از وقوع حادثه
- ❖ شناسایی، ارزیابی و بازنگری خطرات بهداشتی و ایمنی و جنبه های محیط زیستی
- ❖ تهیه اهداف سالیانه و برنامه دستیابی HSE
- ❖ نیازسنجی آموزشی
- ❖ مشاهده شرایط و اعمال نایمن/عدم انطباقها یا داشتن پیشنهاد
- ❖ برنامه اندازه گیری عوامل آلاینده و زیان آور محیط کار
- ❖ بررسی رعایت قوانین و مقررات و ابلاغ آن
- ❖ آموزش جنبه ها، خطرات و ریسک فعالیت های کاری
- ❖ اطلاع رسانی در خصوص دستورالعمل ها و روش های اجرایی سیستم مدیریت HSE
- ❖ نتایج نظر سنجی از پیمانکاران/بازدیدکنندگان در مورد ایمنی و بهداشت و محیط زیست
- ❖ جلسات ارزیابی و انتخاب پیمانکاران
- ❖ جلسات کار گروه های اجرایی سیستم مدیریت HSE
- ❖ اقدامات مدیریت تغییر (تغییر در عملیات، نیروی انسانی، ساختمان و...)
- ❖ فرهنگ سازی HSE
- ❖ ابلاغ شرح وظایف HSE کارکنان
- ❖ اعلام اولیه بروز وضعیت اضطراری (آتش، انفجار، برق گرفتگی و ...)
- ❖ مجوزهای انجام کارهای خطرناک
- ❖ ممیزی داخلی
- ❖ بازنگری مدیریت
- ❖ و سایر موضوعات

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۲-۵-۲-۲- برخی موضوعات ارتباطات میان سازمانی:

- ❖ دانشگاه‌های علوم پزشکی
- ❖ سازمان غذا و دارو
- ❖ سازمان اورژانس کشور
- ❖ سازمان بیمه خدمات کشوری
- ❖ و سایر

۲-۵-۲-۳- برخی موضوعات ارتباطات برون سازمانی:

- ❖ مراکز آموزشی
- ❖ مراجع قانون‌گذار
- ❖ راهنمایی و رانندگی، وزارت راه، مسکن و شهرسازی و...
- ❖ مشاور HSE
- ❖ شرکتهای اندازه‌گیری عوامل زیان آور محیط کار و آلاینده های محیط زیست / صادر کننده کارت بهداشت
- ❖ شرکت های بازرسی فنی و ایمنی
- ❖ شهرداری
- ❖ سازمان آتش‌نشانی
- ❖ سازمان هلال احمر
- ❖ سازمان مدیریت بحران کشور
- ❖ سازمان پدافند غیرعامل
- ❖ پیمانکار تامین کننده تجهیزات اطفاء حریق، تابلوها و علائم
- ❖ همسایگان
- ❖ پیمانکاران
- ❖ و سایر

۲-۵-۲-۴- مشارکت و مشاوره:

- ❖ مشارکت مناسب در شناسایی شرایط مخاطره آمیز، ارزیابی ریسک و ارزیابی جنبه های بارز محیط زیستی و تعیین اقدامات کنترلی از طریق تشکیل تیم کمیته ارزیابی ریسک
- ❖ تشکیل کمیته‌های راهبری مدیریت HSE ، شناسایی و ارزیابی ریسک، آموزش، تجزیه و تحلیل حوادث، مدیریت بحران و شرایط اضطراری
- ❖ تشکیل کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار و ...
- ❖ مشارکت مناسب در ارائه گزارش اعمال و شرایط نا ایمن مطابق با فرم HSE-FO-032
- ❖ تشکیل کارگروه های HSE و صورتجلسات HSE
- ❖ ارائه آموزش های الزامات HSE

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ دریافت نظرات یا شکایات از گروه‌های علاقمند از طریق فرم نظر سنجی از پیمانکاران / بازدیدکنندگان در مورد بهداشت، ایمنی و محیط زیست با کد HSE-FO-028 نسبت به ایجاد محیطی مناسب جهت مشارکت فعال کارکنان و پیمانکاران و مشاوره با آنان فراهم می نماید.
- ❖ و سایر موضوعات

۲-۲-۶- مستندسازی و کنترل مستندات

در راستای تبیین چگونگی کنترل مستندات چشم انداز ، نظامنامه و نقشه راه HSE با کد مدرک HSE-Mn-001 جهت تشریح دامنه کاربرد، عناصر سیستم مدیریت HSE و توصیف ارتباط بین فرآیندهای آن تدوین گردیده است. ابتدا فرآینها و فعالیت هایی که فقدان روش های اجرایی مدون در مورد آن ها می تواند منجر به تخطی از خط مشی HSE یا نقض الزامات قانونی یا معیارهای عملکردی HSE گردد، تعیین و سپس روش های اجرایی و استانداردهای مستند برای سایر فعالیت ها مطابق روش اجرایی کنترل مدارک و سوابق با کد مدرک HSE-PR-001 تهیه گردید.

کلیه روش های اجرایی تعیین شده علاوه بر سادگی، روشن، شفاف، بدون ابهام و قابل فهم بوده و دارای دامنه کاربرد، هدف و مسئولیت می باشد. دستورالعمل ها، روش انجام وظایف را در محیط کار تعریف می کنند. انجام نایمن وظایف حیاتی HSE پتانسیل ایجاد پیامدهای نامطلوب بر HSE را دارد. بنابراین دستورالعمل ها و مجوزهای کاری باید مدون شده و به کارکنان ابلاغ گردد.

روشهای اجرایی و دستورالعمل های تهیه شده باید حداقل موضوعات بهداشتی و ایمنی ذیل را پوشش دهد:

- ❖ روشهای اجرایی مرتبط با الزامات استانداردهای سیستم مدیریت HSE از جمله شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک ، آموزش ، شناسایی و بروز رسانی قوانین و مقررات HSE ، یکپارچگی سرمایه ، اهداف و برنامه های استراتژیک، کنترل عملیات و ...
- ❖ دستورالعملهای عمومی ایمنی ، بهداشت و محیط زیست از جمله ایمنی کار با کامپیوتر ، ایمنی حمل و جابجایی دستی بار، ارگونومی ، ایمنی آزمایشگاه ، بهداشت محیط در محیط کار، مدیریت پسماند و ...
- ❖ دستورالعمل های تخصصی HSE مشاغل ، اماکن ، تجهیزات و دستگاههای بحرانی از جمله ایمنی مخازن تحت فشار ، ایمنی موتورخانه و تاسیسات ، ایمنی آبدارخانه ، ایمنی آسانسور و بالابرها و ...
- ❖ دستورالعملهای تخصصی بیمارستانها و آزمایشگاهها و ... از جمله مدیریت پسماندهای عفونی ، ایمنی اتاق عمل ، ایمنی بخش ICU و CCU و ...
- ❖ و ...

لازم به یادآوری است برای نشان دادن وضعیت اعتبار مستندات از مهرهای رنگی که در روش های اجرایی کنترل مدارک و سوابق آمده است استفاده می شود و مدارک منسوخ ممهور به مهر قرمز «مدرک باطل شد» می شود و در محل مربوطه قرار می گیرند.

برخی از دستورالعملهای ایمنی و بهداشتی که برای اجرای ایمن و بهداشتی فعالیتها و کنترل مناسب آنها تهیه گردیده است و به شرح ذیل می باشند:

- ❖ دستورالعمل لوازم حفاظت فردی با کد مدرک HSE-WI-001
- ❖ دستورالعمل مجوز کار با کد مدرک HSE-WI-002
- ❖ دستورالعمل ارزیابی و ارتقا سطح فرهنگ با کد مدرک HSE-WI-003
- ❖ دستورالعمل ارزیابی و انتخاب پیمانکاران با کد مدرک HSE-WI-004

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ دستورالعمل معاینات طب کار با کد مدرک HSE-WI-005
- ❖ دستورالعمل پایش عوامل زیان آور محیط کار با کد مدرک HSE-WI-006
- ❖ دستورالعمل ایمنی ماشین آلات سنگین با کد مدرک HSE-WI-007
- ❖ دستورالعمل جلسات با کد مدرک HSE-WI-008 HSE
- ❖ دستورالعمل بازرسی بهداشت، ایمنی و محیط زیست از تاسیسات، اماکن و محیط های کار با کد مدرک HSE-WI-009
- ❖ دستورالعمل فرهنگ سازی با کد مدرک HSE-WI-010
- ❖ دستورالعمل ایمنی ابزار با کد مدرک HSE-WI-011
- ❖ دستورالعمل کار در ارتفاع با کد مدرک HSE-WI-012
- ❖ دستورالعمل ایمنی تونل با کد مدرک HSE-WI-013
- ❖ دستورالعمل حفاری و گودبرداری با کد مدرک HSE-WI-014
- ❖ دستورالعمل ایمنی حریق با کد مدرک HSE-WI-016
- ❖ دستورالعمل ایمنی انبار با کد مدرک HSE-WI-017
- ❖ دستورالعمل ایمنی جوشکاری و برشکاری با کد مدرک HSE-WI-018
- ❖ دستورالعمل ضبط و ربط محیط کار با کد مدرک HSE-WI-019
- ❖ دستورالعمل حفاظت از محیط زیست با کد مدرک HSE-WI-020
- ❖ دستورالعمل ایمنی کار با کامپیوتر با کد مدرک HSE-WI-020
- ❖ دستورالعمل بهداشت محیط کار در قسمت ستادی با کد مدرک HSE-WI-021
- ❖ دستورالعمل استفاده بهینه از انرژی با کد مدرک HSE-WI-022
- ❖ دستورالعمل ایمنی حمل و نقل و بالابر ها با کد مدرک HSE-WI-023
- ❖ و سایر دستورالعملهای مورد نیاز که پیوست این سند می باشد.

۲-۲-۷- کنترل عملیات

مطابق روش اجرایی کنترل عملیات از نظر HSE با کد مدرک HSE-PR-013، تمامی محیط های کاری ، تجهیزات و دستگاههای مورد استفاده و فعالیتهای درون سازمانی و برون سپاری شده در مجموعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که می توانند بر ایمنی ، بهداشت و محیط زیست تاثیر بگذارند باید به صورت مدون پایش و بازرسی شده و کنترل گردند. کنترل عملیات حداقل از طریق بازرسی و ممیزی موارد ذیل انجام می گیرد:

- ❖ ایمنی آسانسورها و بالابرها
- ❖ بازرسی ایمنی برق و تجهیزات برقی
- ❖ بازرسی ایمنی مخازن و سیلندرهای تحت فشار
- ❖ بازرسی ایمنی کپسولهای اطفاء حریق و فایرباکس
- ❖ بازرسی ضبط و ربط محیط کاری
- ❖ بازرسی ایمن بودن دسترسی ها

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ بازرسی ایمنی انبارها
- ❖ بازرسی ایمنی تاسیسات و موتورخانه
- ❖ بازرسی فنی و ایمنی ساختمانها و ابنیه
- ❖ بازرسی ایمنی آزمایشگاه ها
- ❖ بازرسی ایمنی و بهداشت بیمارستانها
- ❖ بازرسی ایمنی پارکینگ ها
- ❖ بازرسی ایمنی آمفی تئاترها ، سالن های همایش ، سینما ، فروشگاهها، مهد کودک ، باشگاهها و ...
- ❖ بازرسی ایمنی واحدهای اداری و عمومی
- ❖ بازرسی ایمنی و بهداشت رستوران و آشپز خانه
- ❖ بازرسی ایمنی ساختمان از نظر سازه ، تاسیسات شهری (آب و برق و گاز و فاضلاب) و اجزاء غیر سازه ای
- ❖ بازرسی ایمنی راه پله ها
- ❖ بازرسی ایمنی حمل و جابجایی بار
- ❖ ایمنی و بهداشت سرویسهای بهداشتی
- ❖ ایمنی مسیر های خروج اضطراری
- ❖ و سایر

۲-۷-۱- مدیریت HSE پیمانکاران

شناسایی، انتخاب و ارزیابی پیمانکاران بایستی مطابق دستورالعمل ارزیابی و انتخاب پیمانکاران با کد مدرک HSE-WI-004 در اداره بازرگانی انجام می‌شود.

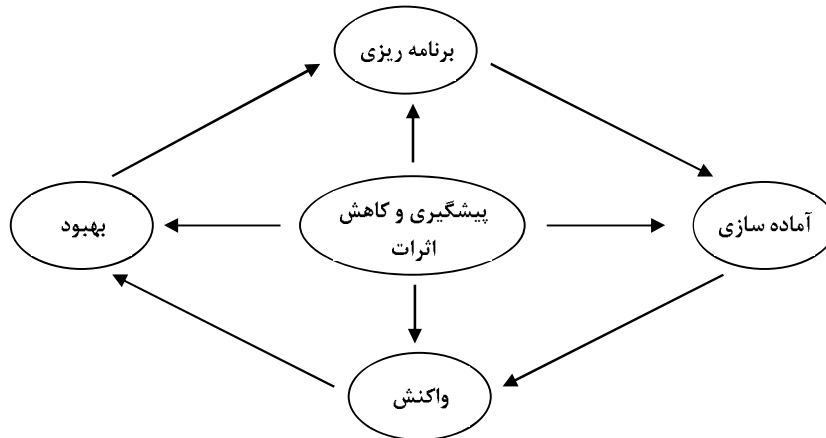
به منظور انطباق پیمانکاران با الزامات بهداشت، ایمنی و محیط زیست مدیریت HSE پیمانکاران در ۳ مرحله ذیل مد نظر قرار گیرد:

- ❖ ابتدای پیمان (معیارهای HSE در انتخاب پیمانکار)
- ❖ حین پیمان (نظارت بر عملکرد HSE در حین اجرا) مطابق روش اجرایی مدیریت HSE پیمانکاران و نظارت بر عملکرد پیمانکاران با کد مدرک HSE-PR-016 و فرم چک لیست پایش عملکرد HSE پیمانکار با کد فرم HSE-FO-017
- ❖ انتهای پیمان (ارزیابی نهایی عملکرد HSE پیمانکار) : در انتهای پیمان، عملکرد HSE پیمانکاران مطابق چک لیست ارزیابی عملکرد HSE پیمانکاران در انتهای قرارداد با کد HSE-FO-028 ارزیابی و بررسی می‌شود و گزارش این ارزیابی توسط واحد HSE تهیه می‌شود و به کمیته بازرگری HSE ارائه می‌شود که برای تسویه حساب نهایی پیمانکار تصمیم گیری شود.

پیمانکار می‌بایست کلیه مقررات و الزامات مرتبط با ایمنی ، بهداشت و محیط زیست موضوع پیمان خود را چه ابلاغ شده باشد و چه ابلاغ نشده باشد رعایت نماید.

۲-۸-۲- آمادگی و واکنش در شرایط اضطراری

روش اجرایی واکنش در شرایط اضطراری با کد مدرک HSE-PR-015 برای شناسایی شرایط اضطراری و قابل پیش بینی ایجاد گردیده است. برای استقرار طرح واکنش در شرایط اضطراری ، در ابتدا باید فازهای مختلف واکنش اضطراری را که با نام چرخه مدیریت شرایط اضطراری شناخته می‌شود تعیین و سپس برای مراحل مختلف این چرخه برنامه ریزی نمود. بطور کلی فعالیت های مدیریت اضطراری در پنج فاز برنامه ریزی، پیشگیری و کاهش اثرات ، آماده سازی ، واکنش و بهبود تقسیم بندی در شکل ذیل نشان داده شده است.

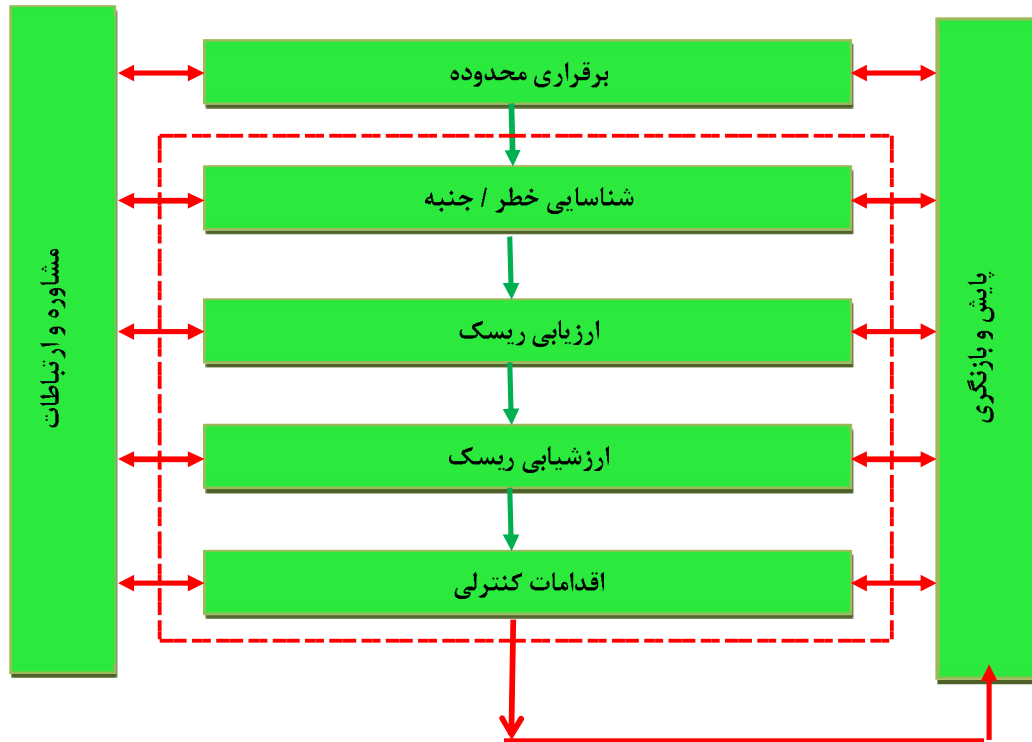

لازم به ذکر است در این چرخه ، فاز پیشگیری و کاهش اثرات جزء وظایف تیم واکنش در شرایط اضطرار نبوده و مدیریت HSE ، مسئول نظارت و پیگیری امور مربوط به این فاز بوده و سایر واحدهای سازمانی بسته به نوع کار ارجاعی از سوی مدیریت HSE مسئول خواهند بود ولی نتایج حاصل از این فاز به عنوان سیستم واکنش اضطراری توسط کمیته راهبری واکنش در شرایط اضطراری و مدیریت بحران مورد استفاده قرار می گیرد.

۲-۳- شناسایی خطرات، ارزیابی و کنترل ریسک

بر اساس روش اجرایی شناسایی خطرات ایمنی و بهداشتی/جنبه های محیط زیستی، ارزیابی و مدیریت ریسک با کد مدرک HSE-PR-002 فرایند مدیریت ریسک مطابق شکل زیر به شش مرحله تقسیم می شود :

- برقراری محدوده
- شناسایی خطر / جنبه
- ارزیابی ریسک
- ارزشیابی ریسک
- اقدامات کنترلی
- پایش و بازنگری
- مشاوره و ارتباطات

۲-۳-۱- شناسایی خطرات/جنبه ها و اثرات آن ها

شناسایی خطرات بهداشتی، ایمنی و جنبه‌های محیط زیستی در فعالیت‌های زیر مجموعه وزارتخانه شامل ساختمان‌های ستادی و پیمانکاران وزارتخانه و سایر ساختمان‌ها و فضاهای کاری که فعالیت‌های مرتبط به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در آنها انجام می‌پذیرد، در ابتدا با همکاری و مشارکت کارگروه‌های HSE، نظرات مدیر HSE و مشاور HSE در فرم ارزیابی ریسک (انسان، سرمایه و اعتبار) با کد فرم HSE-FO-004 و فرم ارزیابی ریسک (محیط زیست) با کد فرم HSE-FO-005 و در مورد فعالیت پیمانکاری توسط خود پیمانکاران ثبت می‌گردد.

این کار از طریق شناسایی کلیه فرایندها و فعالیت‌ها، اماکن، تاسیسات و تجهیزات مورد نظر انجام می‌گردد. این شناسایی بایستی مراحل طراحی، خرید، ساخت، بهره برداری و برچیدن را در بر گیرد.

روشهای شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک شامل موارد ذیل می‌باشد:

- حضور در محل انجام فعالیت و مشاهده عینی و میدانی فعالیت‌های در حال انجام
- برگزاری جلسات کارشناسی با افراد متخصص در حوزه مورد بررسی و اخذ نظرات ایشان
- بررسی نتایج قبلی مطالعات ارزیابی ریسک در وزارتخانه و یا فعالیت‌های مشابه در سازمان‌های دیگر
- بررسی سوابق حوادث، بیماری‌های شغلی و آلودگی‌ها و نشتی‌ها، نتایج اندازه‌گیری آلاینده‌های محیط کار و معاینات طب کار در وزارتخانه
- بررسی سوابق شکایات طرف‌های ذینفع و یا مراجع قانونی در مورد مسائل بهداشتی، ایمنی و محیط زیستی

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- چک لیست ها و فرم ها
- نتایج حاصل از بازرسی ها ، ممیزی ها ، و بازرگری های HSE
- نتایج حاصل از آنالیز مشاغل و خطرات مرتبط
- استاندارد ها و الزامات مرتبط با فعالیت های مرتبط با وزارتخانه

این خطرات و جنبه ها می توانند شامل موارد ذیل باشند:

- ❖ خطرات و عوامل زیان آور شیمیایی (مواجهه با مواد شیمیایی، حلالها، شوینده ها، روغنها، بخارات ، گازها و ...)
- ❖ خطرات و عوامل زیان آور فیزیکی (مواجهه با نور ، صدا، گرما ، سرما ، تشعشعات ، امواج و ...)
- ❖ خطرات مکانیکی (سقوط افراد و اجسام از ارتفاع ، آتش سوزی ، انفجار، تصادف ، برخورد با ابزار و سطوح تیز و داغ و سرد و ...)
- ❖ خطرات بیولوژیکی (مواجهه با ویروسها ، باکتریها ، قارچ ها ، انگل ها و ...)
- ❖ خطرات ارگونومیکی (پوسچر نامناسب کاری ، میز و صندلی نامناسب و ...)
- ❖ عوامل زیان آور روانی و اجتماعی (کار زیاد ، استرس شغلی، تداخل وظایف و مسئولیتها ، پرداخت های ناعادلانه برخورد های قهرآمیز و ...)

۲-۳-۲- ارزیابی ریسک

ریسکها بر اساس ماتریس (احتمال وقوع رویداد * شدت پیامد انسان، سرمایه و اعتبار) با توجه به تجربیات کارگروه های HSE ارزیابی شده و به ۳ دسته ریسکهای قابل قبول، ریسک های قابل تحمل و ریسکهای غیرقابل قبول طبقه بندی گردند. فرایند ارزیابی ریسک در برگیرنده تاثیرات فعالیت ها، خدمات ، ریسک های بهداشت، ایمنی و اثرات محیط زیستی می باشد.

۲-۳-۲- الزامات قانونی مرتبط با خطرات/جنبه ها و اثرات آن ها

قوانین و مقررات مربوط به ریسکهای بهداشت، ایمنی و جنبه های زیست محیطی مطابق روش اجرایی شناسایی و دستیابی به الزامات قانونی و سایر الزامات با کد مدرک HSE-PR-012 شناسایی و ثبت می گردند. این قوانین و مقررات از نظر به روز بودن همواره کنترل گردند و به اطلاع کارکنان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر طرفهای ذینفع در صورت لزوم رسد.

۲-۳-۴- اهداف و معیارهای عملکرد HSE

نتایج حاصل از ارزیابی ریسک HSE جهت تعیین اهداف بهداشتی، ایمنی و زیست محیطی در نظر گرفته می شوند. ریسک های بالا (غیرقابل پذیرش) بعنوان ورودی های اصلی این هدف گذاری می باشند بنابراین اولویت برنامه های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص کنترل خطرات ایمنی و بهداشت حرفه ای و جنبه های محیط زیستی که دارای پیامدهای زیست محیطی شدید و ریسکهای ایمنی و بهداشت شغلی بالا و یا مغایر با قوانین و مقررات، قرار دهد. خطرات ایمنی و بهداشت شغلی و جنبه های محیط زیستی به طور مناسب از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به کارکنان، پیمانکاران و طرف های ذینفع اطلاع رسانی شود.

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۲-۳-۵- اقدامات کاهش ریسک

اداره HSE، ریسک‌های بالا را غیرقابل قبول می‌داند و اقدامات کنترلی را براساس اولویت‌های مشخص شده جهت حذف، کاهش و کنترل ریسک به‌کار می‌گیرد. همچنین ریسک‌های قابل تحمل در محدوده ALARP قرار گرفته و در صورت امکان کاهش می‌یابد. به منظور تعیین اقدامات کنترلی برای ریسک‌های غیرقابل قبول، مطابق فرم اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه با کد مدرک HSE-FO-023 اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه تعیین گردد.

این ریسک‌ها به صورت سالیانه مورد ارزیابی مجدد قرار گرفته و سطح ریسک با توجه به فعالیت‌های جدید و با لحاظ نمودن این‌که با توجه به اقدامات کنترلی به عمل آمده سطح ریسک‌های دوره گذشته می‌بایست کمتر شده باشد، مورد بازنگری قرار گیرد. لازم به‌ذکر است در صورت هرگونه تغییر در نوع عملیات، افراد، محل‌ها، تجهیزات و غیره، ریسک‌ها می‌باید مورد ارزیابی مجدد قرار گیرند.

۲-۳-۶- یکپارچگی سرمایه

روش اجرایی یکپارچگی سرمایه با کد مدرک HSE-PR-010 به منظور حصول اطمینان از مشخص بودن معیارهایی جهت طراحی، تهیه، اجرا، نگهداری و بازرسی تاسیسات، تجهیزات و خدمات حیاتی بهداشت، ایمنی و محیط زیست تهیه گردیده است. همچنین به منظور اقدام پیشگیرانه برای کاهش ریسک و اثرات زیان آور بر بهداشت، ایمنی و محیط زیست، ارزیابی شفاف از الزامات بهداشت، ایمنی و محیط زیست، قبل از طراحی، خرید یا ساخت بعمل آمده است. مدیریت یکپارچگی سرمایه در HSE موارد ذیل را در بر می‌گیرد:

- ❖ مدیریت ایمنی و بهداشت افراد
- ❖ معاینات شغلی
- ❖ صلاحیت و آموزش کارکنان و پیمانکاران
- ❖ تدوین روش‌های اجرایی، دستورالعمل‌ها و آئین نامه های HSE
- ❖ نظارت و بازرسی (بازرسی شامل کنترل محیط کار، تجهیزات و دستگاهها و اعمال افراد می باشد)
- ❖ پشتیبانی تجهیزاتی و انسانی مناسب
- ❖ تامین، تدارک و استفاده از تجهیزات حفاظت فردی
- ❖ سیستم تشویق و تنبیه کارکنان و پیمانکاران
- ❖ علائم راهنما و هشداردهنده ایمنی
- ❖ بهداشت فردی
- ❖ بهداشت محیط زیست
- ❖ کنترل مواد و مصالح مصرفی
- ❖ کنترل، سرویس و نگهداری دستگاهها، تجهیزات و ماشین آلات
- ❖ سیستم قفل / برچسب ایمنی منابع انرژی (LOTO)
- ❖ مجوز های کاری (PTW)
- ❖ کنترل های محیط زیستی (پیشگیری از آلودگی هوا، آب و خاک)
- ❖ واکنش در شرایط اضطراری و بحرانی
- ❖ مدیریت پیمانکاران
- ❖ ممیزی داخلی

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ ارزیابی عملکرد HSE
- ❖ طراحی محیط کار
- ❖ تدارک و خرید مواد خطرناک ، دستگاهها و تجهیزات
- ❖ مدیریت انبار
- ❖ اعمال و رفتار کارکنان و ذینفعان
- ❖ و سایر موضوعات مرتبط

۲-۳-۷- مدیریت تغییر

به منظور کنترل نتایج نامطلوب تغییرات نیروی انسانی، منابع، فرایندها، روش های انجام کار، تجهیزات و دستگاهها و ... بر بهداشت، ایمنی و محیط زیست مطابق روش اجرایی مدیریت تغییر با کد مدرک HSE-PR-014، کلیه تغییرات بایستی به صورت نظام مند تحت کنترل و مدیریت قرار گیرد.

فرآیند مدیریت تغییر باید با موضوعات ذیل متناسب باشد:

- ❖ اهداف HSE و سازو کارهایی برای دستیابی به اهداف
- ❖ منابع لازم برای حصول اطمینان از دستیابی به اهداف HSE
- ❖ روش های اجرایی برای اعمال تغییرات و اصلاح فعالیتها در زمان اجرا و پیشرفت کار
- ❖ سازو کارهای اصلاحی باید با توجه به نیازها تعریف شده و چگونگی اجرا و سنجش کفایت آنها تعیین گردد.
- و در برگیرنده موارد ذیل باشد:
- ❖ تعیین هدف و علل تغییر
- ❖ شناسایی و ارزیابی ریسک های مرتبط با تغییر
- ❖ شناسایی ذینفعان مرتبط با تغییر
- ❖ تعیین و تخصیص منابع مورد نیاز برای تغییر
- ❖ تعیین مسئولیتها و اختیارات مرتبط با تغییر
- ❖ آموزش ریسک های مرتبط با تغییر به ذینفعان
- ❖ اعمال کنترل شده تغییر
- ❖ ارزیابی مجدد ریسک و اقدامات اصلاحی

نمونه شرایطی که می توان آن را به عنوان " تغییر " در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مد نظر قرار داد عبارتند از:

نوع تغییر	مثال
تغییر در تجهیزات فرآیندی	مواد بکار رفته در ساخت تجهیزات، ماشین آلات، پارامترهای طراحی ، پیکربندی تجهیزات .
تغییرات در کنترل فرآیند	سیستم های کامپیوتری (شامل نرم افزارها)، ابزار دقیق، کنترل ها ، اینترلاک ها.

HSE-M-001/00

صفحه ۲۷ از ۳۷

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

متوقف کردن موقت و یا دائم فعالیت‌های جاری وزارتخانه و یا راه اندازی مجدد فعالیت‌هایی که متوقف بوده است.	تغییر در فعالیت‌های جاری وزارتخانه
روش های اجرایی ، استانداردها، دستورالعملهای HSE ، روشهای اجرایی شرایط اضطراری، روش های اجرایی اداری ، روشهای اجرایی مرتبط با تعمیرات ، بازرسی و تست.	تغییر در روشهای اجرایی
مجاز بودن انجام فرآیند در زمانی که سیستم های ایمنی خارج از سرویس می باشند.	تغییرات در سیستم ایمنی
افزایش فواصل زمانی بازرسی(ماشین آلات ، تجهیزات و ...) ، یا تغییر در نوع روغن و اسیدی که برای روغن کاری تجهیزات و یا فعالیت‌های مستلزم اسید استفاده می شود.	تغییرات در الزامات بازرسی، تست، تعمیرات پیشگیرانه
سیستم های حفاظت از حریق ، راههای خروج اضطراری ، سیستم های خدماتی و ...	تغییرات در ساختارهای زیربنایی وزارتخانه
تغییرات در نقشه ساختمان‌ها، واحدها و یا تجهیزات موجود.	تغییرات در طراحی
تغییر در الزامات قانونی سازمان ملی استاندارد، وزارت کار ، مرکز سلامت محیط و کار، سازمان حفاظت از محیط زیست و سایر مراجع.	تغییر در قوانین، مقررات و استانداردهای فنی و عملیاتی مورد استفاده در وزارتخانه
تغییر در فعالیت‌هایی که در فرآیند ارزیابی ریسک دارای ریسک بالایی هستند.	تغییر در فعالیت‌هایی که ماهیت بحرانی دارند
کاهش تعداد اپراتورها در یک شیفت ، تغییر زمان انجام کار ، چرخش و جابجایی مدیر / رئیس واحدهای عملیاتی و ...	تغییرات سازمانی و پرسنلی
تعریف مجدد نقش و مسئولیت افرادی که فعالیت‌هایی با ریسک بالا انجام می‌دهند.	تغییر مسئولیت‌ها و شرح وظایف
ورود گروه پیمانکاری جدید ، تغییر پیمانکار تعمیرات و نگهداری، پیمانکار آژانس ، پیمانکار غذا و ...	تغییر در پیمانکاران
تغییر در برنامه و یا تغییر در ساختار استقرار سیستم‌های پایش و کنترل HSE	تغییر در کنترل‌های HSE
تغییر و تحول در زمین‌های اطراف، ساخت و سازهای جدید، فعالیت‌های پیمانکاری تاثیرگذار بر فعالیت‌ها	تغییر در فضای کاری پیرامون وزارتخانه
تغییر در وضعیت همسایگان ، محیط پیرامونی ، تاسیسات شهری (خطوط لوله آب و گاز و یا هر شبکه برق نزدیک به وزارتخانه.	تغییر در خصوص تجهیزات اطراف وزارتخانه
تغییر در میزان ساعات اضافه کاری ، شیفت کاری و ..	تغییر در مدیریت اداری
اصلاح روش اجرایی مدیریت تغییر به منظور قابل استفاده بودن برای درخواست تغییرات اضطراری.	تغییر در عناصر سیستم مدیریت HSE
تغییری که در هیچ یک از موارد فوق دیده نشده است.	سایر تغییرات
تغییر در فعالیت‌هایی که در فرآیند ارزیابی ریسک دارای ریسک بالایی هستند.	تغییر در فعالیت‌هایی که ماهیت بحرانی دارند

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۲-۳-۸- مدیریت دانش سازمانی HSE

مدیریت آموزش منابع انسانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نسبت مطابق روش اجرایی مدیریت دانش به شماره HSE-PR-017 به منظور در دسترس قرار دادن نظام مند اطلاعات و دانش علمی مرتبط با سیستم مدیریت HSE اقدام می نماید؛ تا هنگام نیاز در اختیار ذینفعان قرار گرفته و آنها بتوانند فعالیت های خود را با بازدهی بیشتر و مؤثرتر انجام دهند. از طرف دیگر از دانش ذینفعان، مراکز علمی و پژوهشی و کارکنان خود جهت مدیریت صحیح و اتخاذ تصمیمات مؤثر بهره مند می گردد. لذا برنامه اجرایی مدیریت دانش که در روش اجرایی مدیریت دانش آمده است، بر ۳ اصل زیر بنا می شود:

- ❖ نحوه دسترسی و در اختیار گذاری این دانش مشخص باشد.
 - ❖ فرآیندهایی که دانش مرتبط با HSE را مدیریت می کنند، مشخص شود.
 - ❖ ابزار و تمهیداتی که دسترسی به این دانش ها را فراهم می کند، مشخص گردد.
- بدیهی است به منظور موفقیت فرآیند مدیریت دانش تمهیدات زیر در سطح این منطقه متناسب با امکانات موجود پیش بینی شده است:
- ❖ قابلیت اشتراک: با استفاده از فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی باید دانش مورد نیاز ذینفعان به اشتراک گذاشته شود.
 - ❖ محتوا: در ابتدا، از طریق کارگروه تخصصی ممیزی دانش انجام گرفته تا نقاط درونی و بیرونی تأثیر گذار بر دانش شناسایی شده و متناسب با ذینفعان محتوی دانش مورد نیاز طراحی گردد.
 - ❖ مشارکت: تشویق ذینفعان به اشتراک گذاری تجارب و دانش مرتبط با HSE می تواند باعث موفقیت فرایند دانش گردد.
 - ❖ پشتیبانی: مدیریت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با سرمایه گذاری و تأمین منابع سخت افزاری و نرم افزاری در فرایند مدیریت دانش و به منظور تسریع در بهره گیری از نوآوری ها و افزایش دانش ذینفعان، برنامه هایی را طراحی و اجرا نماید.

۴-۲- پایش ، ممیزی و ارزیابی عملکرد

- به منظور پایش و نظارت عملکرد HSE وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی روش اجرایی پایش و اندازه گیری منظم عملکرد مدیریت HSE (بهداشت ، ایمنی و محیط زیست) با کد مدرک HSE-PR-009 تدوین گردیده است.
- شاخص های عملکرد بر اساس خط مشی ، اهداف ، برنامه ها و مخاطرات وزارتخانه تعریف می شوند.
- شاخص هایی که می توانند مورد استفاده قرار گیرند از موارد زیر قابل استخراج است:
- ❖ میزان دستیابی به خط مشی و اهداف ایمنی ، بهداشت و محیط زیست (HSE)
 - ❖ برنامه های آموزشی ، آگاهی ، ارتباطات و مشاوره کارکنان
 - ❖ کنترل های مرتبط با مخاطرات ایمنی و بهداشت شغلی
 - ❖ میزان مطابقت با مقررات و سایر الزامات ایمنی و بهداشت شغلی
 - ❖ کالیبراسیون و نگهداری از تجهیزات
 - ❖ اندازه گیریهای کمی و کیفی متناسب با نیازهای وزرتخانه از جمله عوامل زیان آور بهداشتی و محیط زیستی
 - ❖ اقدامات منظم برای نظارت (پایش) بر عملکرد، از جمله انطباق با برنامه های مدیریت بهداشت شغلی و ایمنی، معیارهای عملیاتی و الزامات قانونی و مقررات مرتبط.
 - ❖ اقدامات موردی جهت نظارت بر حوادث، بیماریها، رویدادها و سایر موارد نقص در عملکرد بهداشتی و ایمنی
 - ❖ تجزیه و تحلیل رویدادها (حوادث و شبه حوادث)

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ تجزیه و تحلیل مانورها و تمرینهای واکنش در شرایط اضطراری
- ❖ صلاحیت ایمنی پیمانکاران
- ❖ معاینات طب کار
- ❖ تجزیه و تحلیل اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه
- ❖ ممیزی داخلی و خارجی
- ❖ بازنگری و ...

برخی شاخصهای ارزیابی عملکرد HSE عبارتند از :

- ❖ ضریب تکرار حادثه (Accident Severity Rate)
- ❖ ضریب شدت حادثه (Accident Frequency Rate)
- ❖ شاخص شدت - تکرار حادثه (Frequency Severity Index)
- ❖ میزان غیبت از کار (شامل مرخصی های استعلاجی ناشی از حوادث و بیماری ناشی از کار) (Lost Time)
- ❖ سرانه نفر-ساعت آموزش HSE
- ❖ نتایج اندازه گیریهای عوامل زیان آور بهداشتی و محیط زیستی
- ❖ وضعیت ایمنی دستگاهها، تجهیزات، بالابرها و آسانسورها
- ❖ تعداد بازدید های HSE
- ❖ میزان تحقق اهداف و برنامه های HSE
- ❖ کسب گواهینامه های داخلی و بین المللی HSE
- ❖ درصد کاهش ریسک های غیرقابل قبول
- ❖ درصد رفع عدم انطباق های قبلی
- ❖ تعداد مقالات ، کتاب ، کتابچه ، بروشور و پمفلت منتشر شده
- ❖ تعداد کنفرانسها ، سمینارها و همایشهای برگزار شده
- ❖ و سایر

برای کلیه موارد انحراف و عدم انطباق در فعالیتهای فوق اقدام اصلاحی و پیشگیرانه اجرا می گردد.

۴-۲-۱-عدم انطباق و اقدام اصلاحی

اولین گام ، شناسایی عدم انطباق های بالفعل و بالقوه و یا فرصت های بهبود است که حسب مورد می تواند بر مبنای هر یک از موارد زیر صورت گیرد:

- ❖ وضعیت تحقق اهداف و برنامه های اجرایی سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست
- ❖ نتایج بازرسی ها و ارزیابی های بهداشت، ایمنی و محیط زیست
- ❖ نتایج پایش و اندازه گیری عوامل زیان آور بهداشتی و آلاینده های محیط زیستی
- ❖ نتایج معاینات طب کار کارکنان و کارگران
- ❖ نتایج شناسایی خطر/جنبه ها و ارزیابی ریسک

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ گزارش اعمال و شرایط نایمن
 - ❖ نتایج بررسی و تحلیل رویداد ها (حوادث ، شبه حوادث و شرایط اضطراری)
 - ❖ بررسی شاخصهای عملکردی HSE
 - ❖ نتایج ممیزی های داخلی / خارجی HSE
 - ❖ نظرات و پیشنهادات ذینفعان (شامل شکایات ، پیشنهادات و انتقادات مرتبط با بهداشت ، ایمنی و محیط زیست)
 - ❖ بررسی مشکلات و مسائل HSE پیمانکاران ، تامین کنندگان و ...
 - ❖ وضعیت رعایت قانون کار ، آیین نامه های حفاظت فنی و بهداشت کار ، بخشنامه ها ، آیین نامه ها و دستورالعمل های مرکز سلامت محیط و کار ، مقررات حفاظت از محیط زیست و ...
 - ❖ تغییر و اصلاح / ایجاد مستندات مرتبط با سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست و سایر تغییرات
 - ❖ نتایج بازنگری مدیریت HSE
 - ❖ نتایج برگزاری مانور شرایط اضطراری
 - ❖ شرایط نامطلوب بالقوه و یا بالفعلی که بتواند منجر به ایجاد مخاطرات در وزارتخانه گردد.
 - ❖ هرگونه انحراف از خط مشی سیستم مدیریت HSE
 - ❖ و سایر عدم انطباق ها
- مطابق با روش اجرایی اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه با کد مدرک HSE-PR-003 به منظور انجام اقدامات اصلاحی اثربخش در سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست لازم است پس از رفع عدم انطباق های بالفعل به منظور جلوگیری از بروز مجدد آنها مدیر/ رئیس / کارکنان واحد مربوطه در وزارتخانه / پیمانکار و کارشناسان HSE نسبت به ثبت علل زمینه ای و ریشه ای عدم انطباق در فرم درخواست اقدامات اصلاحی / پیشگیرانه با کد مدرک HSE-FO-023 ثبت و علل ریشه ای آن تعیین و اقدام نموده و نسبت به رفع آنها اقدام نمایند.
- در صورتی که کشف علل ریشه ای نیازمند انجام امور خاصی نظیر تشکیل جلسات (با حضور کمیته های تخصصی HSE مانند: کمیته ارزیابی ریسک، کمیته تجزیه - تحلیل حوادث ، کمیته بحران و ...) و تحقیقات کارشناسی و انجام بررسی های بیشتر باشد، تعریف اقدام اصلاحی باید پس از انجام بررسی های کافی صورت پذیرد. در صورتی که روش و فرمت خاصی بدین منظور تهیه شده باشد بایستی با در نظر گرفتن الزامات ذیل مطابق با آن عمل شود:
- گروه های مرتبط را آگاه نمایند.
 - توالی علل و علل ریشه ای احتمالی عدم انطباق ها و مغایرتهای HSE را تعیین نمایند.
 - برای اقدامات یا بهبود وضعیت موجود طرحی را ارائه نمایند.
 - اقدامات پیشگیرانه را متناسب با ماهیت عدم انطباق تشریح کنند.
 - به منظور حصول اطمینان از اثر بخشی اقدامات پیشگیرانه کنترل هایی را اعمال کنند.

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

— به منظور یکپارچه نمودن اقدامات پیشگیرانه از وقوع مجدد، روش های اجرایی را بازنگری نموده، تغییرات را به افراد مرتبط ابلاغ و آنها را اعمال نمایند.

۴-۲-۲- تجزیه و تحلیل و گزارش حوادث

روش اجرایی ثبت، تجزیه و تحلیل و گزارش رویدادها با کد مدرک HSE-PR-011 به منظور ثبت و گزارش دهی رویدادهایی که از عملکرد HSE متأثر شده اند یا می توانستند متأثر شوند، تهیه گردیده است. حوادث و شبه حوادث رخ داده شده در فرم گزارش دهی و تجزیه و تحلیل حادثه با کد مدرک HSE-FO-030 و اعمال و شرایط نایمن در فرم گزارش شرایط و اعمال نایمن با کد مدرک HSE-FO-032 ثبت و تجزیه و تحلیل می گردد.

برای ثبت، تجزیه و تحلیل، گزارش و اطلاع رسانی رویدادها به منظور ثبت و گزارش دهی رویدادهایی که از عملکرد HSE متأثر شده اند یا می توانستند متأثر شوند، ایجاد گردد.

این فرآیند باید موارد ذیل را دربرگیرد:

- ❖ پیشگیری از حادثه
- ❖ گزارش دهی حادثه
- ❖ تجزیه و تحلیل حادثه
- ❖ اطلاع رسانی حادثه

۴-۲-۳- پیگیری حوادث

به منظور پیگیری حوادث، پس از تجزیه و تحلیل حوادث، فرم ثبت و پیگیری اقدامات اصلاحی/پیشگیرانه با کد مدرک HSE-FO-024 برای عدم انطباق ها و رفع علل ریشه ای تکمیل می گردد.

۴-۲-۴- سوابق HSE

تمامی مدارک و سوابق مرتبط با عملکرد سیستم مدیریت HSE مطابق روش اجرایی کنترل مدارک و سوابق با کد مدرک HSE-PR-001 تحت کنترل قرار می گیرند. بخشی از این سوابق شامل موارد ذیل می باشد:

- ❖ سوابق شناسایی خطرات و ارزیابی ریسک
- ❖ پایش و بازرسی های ایمنی ، بهداشت و محیط زیست
- ❖ سوابق مرتبط با صلاحیت و آموزش کارکنان
- ❖ سوابق مرتبط با صلاحیت و ارزیابی عملکرد HSE پیمانکار
- ❖ سوابق آموزش
- ❖ سوابق معاینات ادواری کارکنان
- ❖ سوابق تجزیه و تحلیل رویدادها (حوادث و شبه حوادث)
- ❖ سوابق مانورهای شرایط اضطراری و بحرانی
- ❖ سوابق بازسیهای فنی و ایمنی تجهیزات و ماشین آلات
- ❖ صورتجلسات HSE

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ سوابق اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه
- ❖ نتایج ممیزی های HSE
- ❖ صورتجلسات کمیته حفاظت فنی و بهداشت کار
- ❖ سوابق ارتباطات با ذینفعان درون و برون سازمانی
- ❖ صورتجلسات بازنگری مدیریت HSE
- ❖ و سایر سوابق

۳-۴- ممیزی و بازنگری

۳-۴-۱- ممیزی داخلی HSE

ممیزی داخلی سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مطابق با روش اجرایی کنترل مدارک و سوابق با کد مدرک HSE-PR-006 با یک برنامه سالیانه، حداقل در دوره های یکساله توسط ممیزان داخلی واجد صلاحیت انجام می پذیرد.

کلیه واحدهای مؤثر بر بهداشت، ایمنی و محیط زیست وزارتخانه مورد ممیزی داخلی قرار می گیرند. انجام ممیزی های بیشتر از یک مورد، براساس نتایج ممیزی های قبلی، افزایش خطرات ایمنی و بهداشتی و آلاینده های محیط زیست بوجود آمده، شکایات و نظرات گروه های ذینفع و غیره انجام خواهد شد.

مدیر HSE برنامه سالیانه ممیزی را تهیه نموده و بر اساس آن قبل از انجام ممیزی داخلی نسبت به تایید و تصویب نماینده مدیریت در HSE یک هفته قبل از ممیزی به واحدهای مورد ممیزی اعلام می نماید.

مدیر HSE، پس از تایید صلاحیت سر ممیز و ممیزان داخلی مستقل از واحد ممیزی شونده و واجد صلاحیت را قبل از انجام ممیزی به نماینده مدیریت در HSE معرفی می نماید.

هدف از انجام ممیزی داخلی تعیین موارد ذیل است:

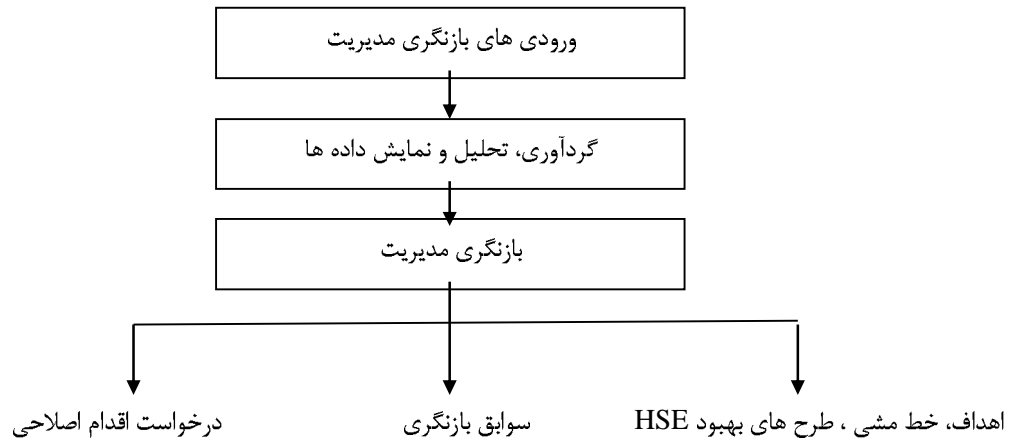
- ❖ شناسایی نقاط قوت سیستم مدیریت HSE
 - ❖ ارزیابی وضعیت تطابق عملکرد موثر سیستم مدیریت HSE بطور کامل با خط مشی HSE اهداف و معیارهای عملکرد
 - ❖ ارزیابی وضعیت تطابق عناصر و فعالیت های HSE با برنامه های از قبل طرح ریزی شده و میزان انطباق با الزامات قانونی مرتبط
 - ❖ شناسایی فرصت های بهبود و پیشرفت سیستم مدیریت HSE
- ممیزی های داخلی مطابق برنامه زمان بندی ممیزی و توسط ممیزان آموزش دیده و مستقل از افرادی که مسئولیت مستقیم در فعالیتهای مورد ممیزی را برعهده دارند، اجرا می شود. در خصوص انتخاب افراد برای انجام ممیزی الزامات پرسنلی ذیل صورت می پذیرد:
- ❖ دارا بودن صلاحیت، مهارت و تجربه کاری در ممیزی HSE
 - ❖ عدم وابستگی افراد به فعالیت های مورد ممیزی
 - ❖ بهره گیری از متخصصین و کارشناسان بیشتر

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

نتایج این ممیزی‌ها به اطلاع معاونین/ مدیران واحدهای ممیزی شونده می‌رسد. ایشان موظفند به موقع، اقدامات اصلاحی درخواست شده را برای رفع عدم تطابق مشاهده شده اعمال نمایند. ضمناً نتایج ممیزی‌های داخلی یکی از ورودی‌های اصلی الزامات بازنگری مدیریت است.

۴-۳-۲- بازنگری مدیریت HSE

بر اساس روش اجرایی بازنگری مدیریت HSE با کد مدرک HSE-PR-005 مدیریت ارشد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با تشکیل جلسات بازنگری مدیریت HSE که حداقل سالی یکبار برگزار می‌شود، اثربخشی و کفایت سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این بازنگری منجر به طراحی مجدد، اضافه نمودن الزاماتی به هر یک از بخشهای سیستم مدیریت HSE و یا اهداف آن می‌شود. بازنگری مدیریت HSE با ارزیابی موفقیت و یا عدم موفقیت سیستم، عنصری مهم برای ایجاد انگیزه در کارکنان بوده و منجر به بهبود عملکرد آنها می‌شود.

فرآیند بازنگری مدیریت در سیستم مدیریت HSE

❖ ورودی‌های جلسه بازنگری مدیریت HSE

به منظور جمع‌آوری اطلاعات از واحدهای مختلف وزارتخانه جهت مطرح نمودن در جلسه بازنگری مدیریت، ورودی باید شامل اطلاعات ذیل باشد.

- ❖ نتایج گزارشات ممیزیهای داخلی (در صورت وجود ممیزی خارجی، گزارش این ممیزی ها)
- ❖ عملکرد HSE وزارتخانه و گزارش فرایندها و خدمات
- ❖ نتایج اقدامات اصلاحی و پیشگیرانه در فرآیندهای شناسایی، تجزیه و تحلیل و ارزیابی خطرات و عوامل زیان آور محیط کار و جنبه های محیط زیستی

❖ پیگیری مصوبات و نتایج بازنگری های قبلی مدیریت HSE

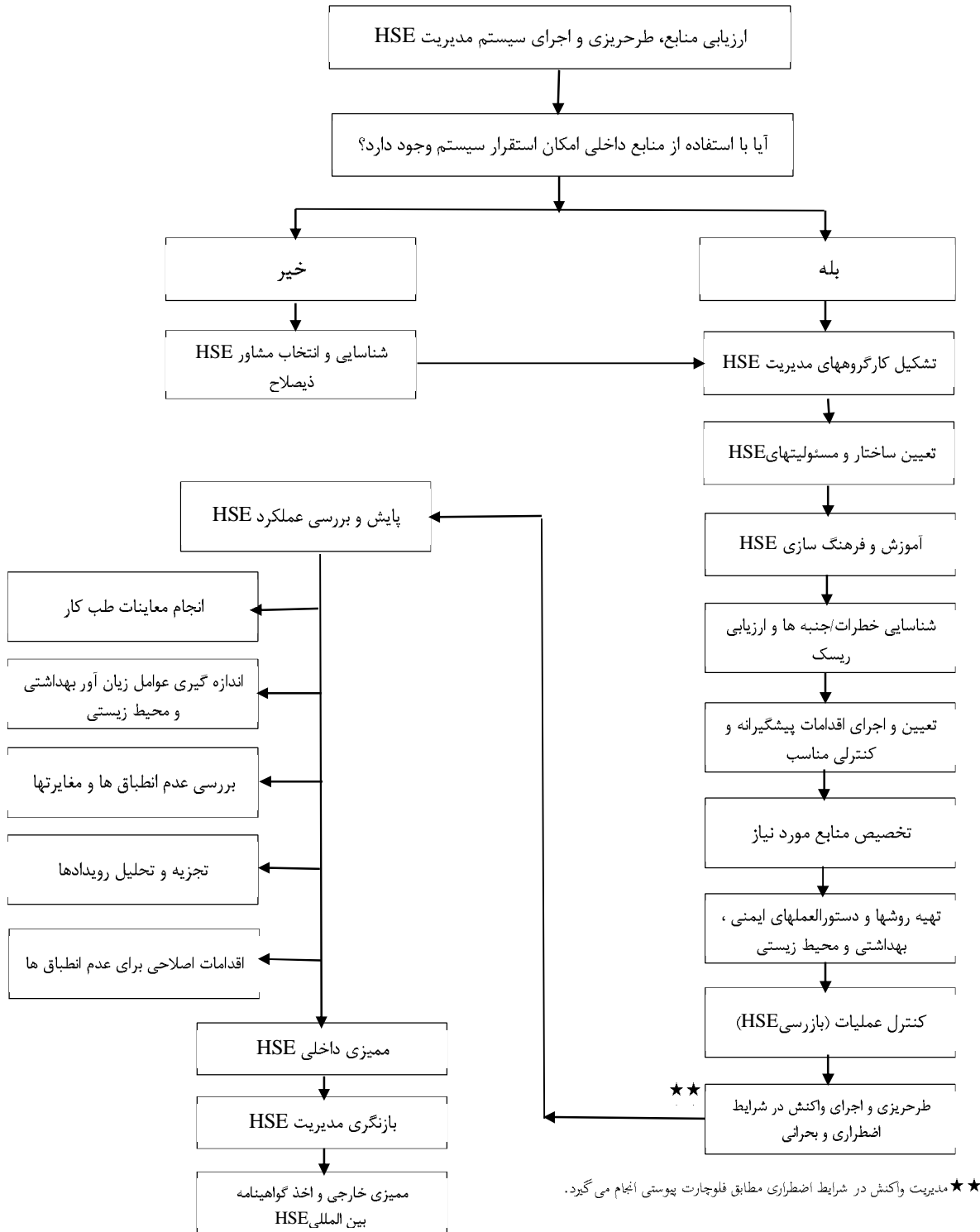
چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

- ❖ نتایج پایش و اندازه گیری بهداشت، ایمنی و محیط زیست
- ❖ بروز تغییرات در ساختمانها ، فعالیت ها و خدمات
- ❖ پیشنهادات و توصیه های ارائه شده جهت بهبود سیستم HSE و سایر سیستمها
- ❖ تدوین و گزارش ارزیابی و کنترل اهداف و برنامه های بهداشتی ، ایمنی و محیط زیستی
- ❖ گزارش سطح انطباق عملکرد HSE وزارتخانه با قوانین، مقررات و سایر الزامات مرتبط ایمنی ، بهداشت و محیط زیست
- ❖ گزارش وضعیت آموزشی کارکنان (رسمی ، قراردادی و پیمانکاران)
- ❖ گزارش عملکرد HSE پیمانکاران
- ❖ نظرات ، پیشنهادات و شکایات ذینفعان

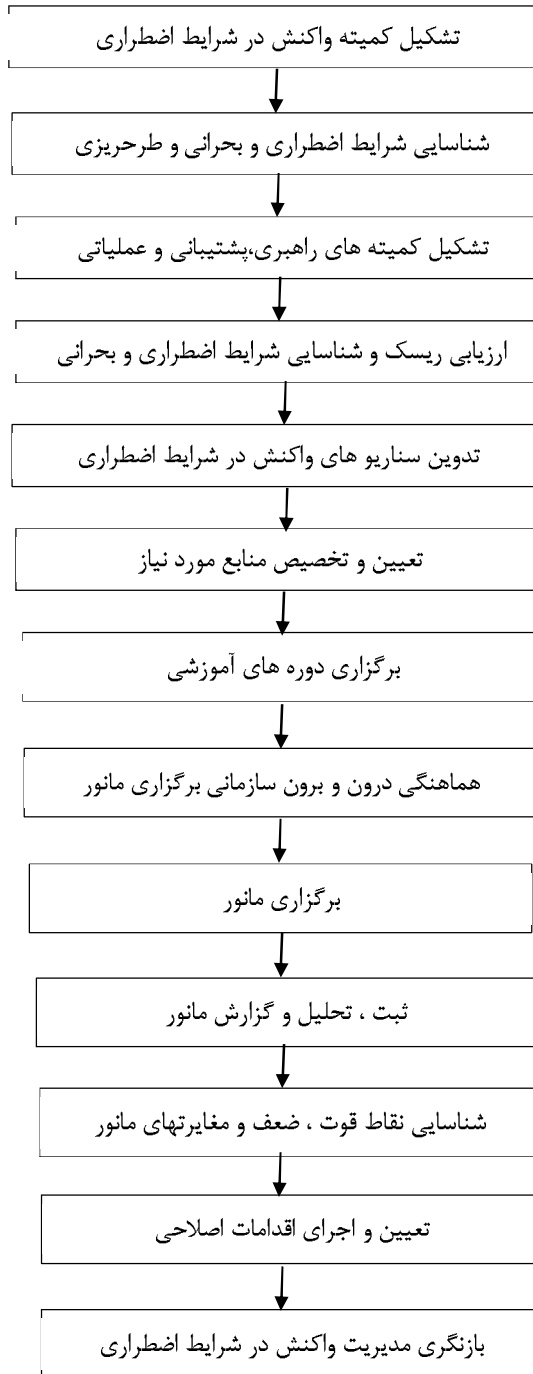
❖ خروجی های جلسه بازنگری مدیریت HSE

- ❖ تصمیمات اتخاذ شده جهت هرگونه تغییر در خط مشی HSE وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
 - ❖ تصمیمات اتخاذ شده جهت هرگونه تغییر در اهداف کلان و خرد و برنامه های دستیابی به آنها در سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست
 - ❖ شناسایی نقاط قابل بهبود در سیستم مدیریت بهداشت، ایمنی و محیط زیست
 - ❖ تعیین و تامین منابع لازم سخت افزاری، نرم افزاری، نیروی انسانی ، مالی و ... جهت اجرای اثر بخش سیستم مدیریت HSE
 - ❖ ثبت تصمیمات اتخاذ شده و اعلام به واحدهای مرتبط و پیگیری اجرای به موقع اقدامات آنها.
- فرایند بازنگری براساس فرم صورتجلسه بازنگری مدیریت با کد مدرک HSE-FO-020 مستند شده و نتایج آن ثبت می شود.

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

فلوچارت مدیریت واکنش در شرایط اضطراری

HSE-M-001/00

صفحه ۳۷ از ۳۷

چشم انداز ، نظام نامه و نقشه راه HSE

۵-مدارک پیوستی